

Jacek Pierzak

Dąbrowa Górnicza - Sławków, woj. katowickie

Informator Archeologiczny : badania 17, 191-192

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

konserwacją ruin wieży. Celem prac było rozpoznanie muru wschodniego a południowo-zachodnią narożnikiem oraz kontynuacja wykopu 4 z jamą wczesnośredniowieczną przy profilu północnym.

Przebadano 67,70 m² - dee wykopy /6,7 - numeracja nawiązuje do sekcjów poprzednich/.

W wykopie nr 6 /11 z 4,70 m/ odsłonięto mur o szerokości 160 - 175 cm z uszkodzonym narożnikiem. Zbudowany on jest z wapienia muszlowego i piaskowatego o spoiwie kwarcowym. Brak śladów dodatkowej obróbki kamienia. Łączono go twardą zaprawą wapienną z dużą ilością kamiennego grysu. W całym narożniku użyto tzw. zielonego kamienia /glaukonitytu/ - skały charakterystycznej dla Wyspy Lubelskiej. W celu wzmocnienia konstrukcji zastosowano odsadkę /na głębokości 90 - 110 cm/, tworzą ją piaszczyste płyty kamienna o szerokości 20 - 30 cm /jedna warstwa bruku/ - miejscami uszkodzoną.

Materiał zabytkowy wystąpił głównie w części wewnętrznej murów. Wyjściem tej sytuacji może być okopanie wieży dookoła w 1909 przez rosyjskiego architekta P.P. Pokryszkina i przypuszczalnie wybranie materiału zabytkowego.

N.i.a. znalezione dużą ilość cegły palcówki o średnich wymiarach 26 x 12 x 8 cm.

Odkryte 3 obiekty /1, 3 i 4/.

Obiekt nr 3 stanowiła konstrukcja z trzech belek ułożonych na wstero /4 cm szerokości/ pod kątem prostym. Znajdowała się na głębokości 200 - 230 cm, czyli poniżej warstwy calca i była celowo wykopana przez użytkowników wieży. Może była to podłoga piwniczna. Materiał zabytkowy nieliczny /klucza i skobla z Fe i kilka fragmentów ceramiki/.

Obiekt nr 4 to rodzaj kamiennego bruku na wysokości odsadki /szerokość 200 cm i grubość 30-40 cm/. Interpretacja funkcji jest na razie niemożliwa bez rozszerzenia wykopu w kierunku wschodnim.

W wykopie 7 /4 z 4 m/ wystąpiło znacznie mniej materiałów zabytkowych. Odkryte jeden obiekt - nr 2. Nie natrafiono na kontynuację jamy wczesnośredniowiecznej z 1979 - brak w tym czasie dokładnie wykonanych pomiarów geodezyjnych.

Głównymi materiałami zabytkowymi w obu wykopach były: kości zwierzęce /786 sztuk/ - zostaną poddane analizie archeozoologicznej oraz ceramika /1170 fr./, Po dokonaniu analizy chronologicznej ceramiki wyróżniono trzy grupy:

I. VIII - XII w. /16,15 % ogólnej liczby/

II. XIII - XV w. /64,48 % ogólnej liczby, dominująca, związana z okresem budowy wieży/

III. Nowożytna /19,48 % - w chwili obecnej bez dalszego podziału/.

Znaleziono 93 zabytki z żelaza, głównie przedmioty związane z budową wieży, czyli gwóźdź i skobla. Oprócz tego: dwa typy brzoświat zakłanych w kawałkach /6 szt./, 1 żr. płytki ceramicznej z polewą, klucza żelazny oraz nieokreślone przedmioty z ołowiu.

Zasadnione cele badawcze zostały osiągnięte.

Zostawiono wierzchnią warstwę muru wschodniego do przyszłej konserwacji.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Chełmie.

Przewidywana jest dalsza kontynuacja prac wykopaliskowych.

OZERNICZYŃ, gm. Hrubieszów
woj. zamojskie
Stanowisko 3

patra nacelit

DĄBRÓWA ODRĘBICZA - SŁAWKÓW
woj. katowickie

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Katowicach

Badania prowadził mgr Jacek Pietsak. Finansował WKZ
w Katowicach. Pierwszy sezon badań. Relikty średniowiecznego zamku /2 poł. XIII - XIV w./.

Stanowisko usytuowane jest w południowo-wschodniej partii miasta, pomiędzy ulicami Staropocztową, Browarną i Zamkową, na terenie prywatnej posesji.

Stanowi go niewielkie wzniesienie w kształcie owala, o wymiarach górnych partii 28 x 29 m. Wzniesienie otoczone jest stosunkowo dobrze zachowaną fosą, o szerokości około 11 m.

Na powierzchni plateau wzniesienia, na którym stał niegdyś zamek, ale na praktycznie żadnych widocznych śladów architektury murowanej. Jedynie w wschodniej partii plateau rysuje się lekkie podwyższenie terenu, spod którego wyłaniają się miejscami fragmenty murów, wykonanych z wapienia.

Ten prawie zupełny brak architektury murowanej, a także kształt wieżowca sprawił, iż obiekt uważany był przed rozpoczęciem badań za grodzisko.

Obiekt, jak dotąd, nie był badany archeologicznie. W roku 1982, na polecenie WKZ w Katowicach, przeprowadzono tu badania geofizyczne. Wykonawcą prac był IHM WAM w Warszawie, pod kierownictwem dr. Jacka Praemiosło.

Badania te stwierdziły obecność pod ziemią murowanych obiektów. W związku z tym zwiększyła się konieczność zweryfikowania tychże prac, a także ustalenie stratygrafii, jak i chronologii obiektu.

Wykop archeologiczny, o wymiarach 15 x 2 m założono w północnej partii obiektu. Prace miały na celu platformę wzniesienia, jego północny stok, wchodzący częściowo w fosę. Wykop podzielono na trzy odcinki pięciometrowe. Na przedłużeniu wykopu I odcinka, założono mały wykopik sondowy /Ia/, o wymiarach 1,5 x 1 m, prostokątnie usytuowany do zysującego się nieznacznie na powierzchni muru. Miało on na celu uchwycenie powiązań stratygrafii z terenem, a także odsłonięcie stopy fundamentowej tegoż muru.

W wyniku prac badawczych w wykopie tym uchwyciono pół-wsch. narożnik wieży mieszkalnej, odsłaniająco go do głębokości 3,20 m od poziomu 0.

Mury wieży wykonane były z kamienia łamanego /wapienia/, na zaprawie wapiennej. W odległości około 40 cm od muru wieży, na gł. 2,20 m, w profilu południowym wykopu natrafiono na ekop pod fundament. Powyżej niego stwierdzono obecność warstwy użytkowej, datowanej materiałem archeologicznym na XIII - XIV w.

W wykopie I odc. b i o, w odległości około 6 m na północ od omawianego wyżej narożnika wieży, stwierdzono obecność drugiej budowli, której ostre ściany uchwyciono w profilach wykopu. Budowla ta, o wymiarach 6,20 x 1,50 m, była również wykonana z wapienia, na zaprawie wapiennej. Ściana zachodnia tejże budowli biegła w kierunku fosy. Jak się wydaje, mamy tu do czynienia z fragmentem większej budowli, najprawdopodobniej, jak wskazuje na to usytuowanie, z budynkiem bramnym.

Odkryte materiały w postaci ceramiki, grotoń bełtów kusz, ostrogi, wędzidła pozwala datować obiekt na połowę XIII - XIV wieku.

Blizsze uściślenie chronologii będzie możliwe po przeprowadzeniu dalszych badań, które planowane są na rok 1984.

DEZIAŁOWO
woj. oświęcimskie

P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Warszawie

Badania prowadziła mgr Martyna Milewska. Finansował WKZ w Oświęcimiu. Trzeci sezon badań. Zamek średniowieczny /od początku XIV w./.

Pracami wykopaliskowymi objęto dwa następująco rejonu średniowiecznego założenia sankowego: skrzydło północno-wschodnie sanku oraz południową część podzamcze.

Poszukiwania w obrębie skrzydła północno-wschodniego były kontynuacją badań rozpoczętych w roku ubiegłym. Doprowadziły one do odsłonięcia fundamentów pięciokątnej budowli obecnie jednego z pomieszczeń wspomnianego skrzydła, o wymiarach 7,45 x 4,30 m, przylegającego do domu Dużego. Pomieszczenie to nie było podpiwniczone. W jego wnętrzu natrafiono na bruk kamienny, prawdopodobnie z XVIII wieku, pod którym znajdowały się nawierzchnie wcześniejsze, aż po koniec wieku XIV.

Prace na zewnątrz omawianego skrzydła, na skarpcie sankowej, potwierdziły spekulacje z lat ubiegłych o sztuczny usypianiu wzgórze sankowe w pierwszym etapie prac budowlanych, w którym wzniesiono jedynie Dom Duży /pierwsza połowa wieku XIV/. Mur kurtynowy dalszoida dostawiono do domu Dużego w drugim etapie, co miało miejsce najprawdopodobniej pod koniec wieku XIV. Budowa skrzydła północno-wschodnie dobudowano do istniejącego już muru kurtynowego w następnej kolejności, zapewne w niespełnionym czasie.

Fundamenty omawianych budynków sadowlone były w należącej do całości warstwie stalowomarskiej piaskowatej ziemi, zawierającej nieliczne ułamki naczyń wczesnośredniowiecznych, datowanych wstępnie na XI - XII wiek. Niewielka przebadana powierzchnia nie pozwala obecnie na określenie charakteru tej warstwy. Bezpośrednio na niej osadziły usypisko w wieku XIV sztuczne wzgórze sankowe.

W drugim rejonie badań odsłonięto fundamenty południowo-wschodniego odcinka muru obronnego podzamcza, oraz podłogę ceglana dostawionego do niego budynku gospodarczego z resztkami ceglano-ka-